

2½ Hours

Total Marks : 75

Please check whether you have got the right question paper

- N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full

- Q.1. Answer any two of the following :- 15
(a) Suggest the measures to solve the problems of child labour.
(b) Discuss provisions of Exit Policy.
(c) Explain the impact of globalization on Indian labour market.
- Q.2. Answer any two of the following :- 15
(a) Define Trade Union and explain its objectives.
(b) Explain functions of Trade Unions.
(c) Discuss the Problems of Indian Trade Unions.
- Q.3. Answer any two of the following :- 15
(a) Define industrial disputes and explain its causes.
(b) Explain the Prerequisites of collective bargaining.
(c) Review the advantages of workers participation in management.
- Q.4. Answer any two of the following :- 15
(a) Explain the principles of labour welfare in India.
(b) Discuss International Labour Organization's impact on Indian labour legislation.
(c) Define Social Security and explain various schemes of social security in India.
- Q.5. Write short notes on any three of the following :- 15
(a) Recommendations on the Second National commission on labour
(b) Outside Leadership
(c) Forms of workers participation in management in India
(d) Social assistance
(e) Role of labour welfare officer

(मराठी रुपांतर)

(२½ तास)

एकूण गुण : ७५

Please check whether you have got the right question paper

- सूचना (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- प्र.१. खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन सोडवा १५
- (अ) भारतातील बालकामगारांच्या समस्या सोडविण्यासाठी उपाय सुचवा.
(ब) निर्गमन धोरणाच्या तरतुदींची चर्चा करा.
(क) भारतीय श्रम बाजारावरील जागतिकीकरणाचा परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.२. खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन सोडवा १५
- (अ) कामगार संघटनेची व्याख्या द्या आणि त्यांची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
(ब) श्रमिक संघटनांचे कार्ये स्पष्ट करा.
(क) भारतीय श्रमिक संघांच्या समस्यांची चर्चा करा.
- प्र.३. खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन सोडवा १५
- (अ) औद्योगिक विवादाची व्याख्या लिहून विवादाची कारणे स्पष्ट करा.
(ब) सामुदायिक वाटाघाटीच्या आवश्यक पूर्वअटी स्पष्ट करा.
(क) औद्योगिक व्यवस्थापनात श्रमिकांना सहभागी करून घेण्याच्या फायद्यांचा आढावा घ्या.
- प्र.४. खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन सोडवा १५
- (अ) भारतात श्रम कल्याणाची तत्वे स्पष्ट करा.
(ब) आंतरराष्ट्रीय कामगार कायदांचा भारतीय कामगार कायदावरील परिणामांची चर्चा करा.
(क) सामाजिक सुरक्षिततेची व्याख्या लिहून भारतातील सामाजिक सुरक्षेच्या योजना स्पष्ट करा.
- प्र.५. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीनवर स्पष्टीकरणात्मक टीपा लिहा. १५
- (अ) दुसऱ्या राष्ट्रीय श्रम आयोगाच्या शिफारशी
(ब) बाह्य नेतृत्व
(क) भारतातील कामगारांना व्यवस्थापनातील सहभागाचे प्रकार
(ड) सामाजिक सहाय्यता
(इ) कल्याण अधिकाऱ्याची भूमिका
